

دانشگاه علامه طباطبائی

دانشکده‌ی روانشناسی و علوم تربیتی

پایان نامه جهت اخذ درجه کارشناسی ارشد

رشته تاریخ و فلسفه آموزش و پرورش

(گرایش تعلیم و تربیت اسلامی)

عنوان:

بررسی چالش‌های تربیت دینی در عصر جهانی شدن تعلیم و تربیت

استاد راهنما: دکتر سعید بهشتی

استاد مشاور: دکتر اسماعیل زارعی زوارکی

استاد داور: دکتر احمد آقازاده

دانشجو: حمیده حسینی

خردادماه ۹۰

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ناچیز ره توشه دانش اندوزی خویش را

تقدیم می دارم

به تمامی جوانانی که در راه حفظ و پاسداری از دین و میهن

جان خویش را نثار کردند.

تقدیر و تشکر:

سبح لله ما في السموات وما في الارض وهو العزيز الحكيم (سوره حشر، آیه ۱).

نخست سپاس و ستایش به درگاه خداوند حکیم که به ما قدرت تفکر و آموختن را عطا فرمود و توفیق انجام این تحقیق و به پایان رساندن این دوره از تحصیلات را عنایت نمود و سپس از خانواده گرامی ام سپاسگزاری می کنم که توجه خویش را از من دریغ نداشتند تا در رسیدن به پله های برتر دانش، امید گام برداشتن داشته باشم. و بر خود لازم می دانم به پیروی از فرمایش رسول گرامی اسلام (ص) که:

«من لم يشكر المخلوق، لم يشكر الخالق»

از زحمات و راهنمایی های فراوان اساتید معظم و گرانمایه؛

جناب آقای دکتر سعید بهشتی

که با صبر و شکیبایی قابل تقدیر، راهنمایی این پایان نامه را بر عهده گرفتند و نیز

جناب آقای دکتر زارعی زوارکی

به دلیل تقبل امر مشاوره پایان نامه و هدایت پژوهشگر در تمام مراحل انجام پژوهش،

و جناب آقای دکتر آقازاده

که داوری این پایان نامه را بر عهده داشتند، مراتب تشکر و امتنان را ابراز دارم.

چکیده

این پایان نامه به منظور بررسی چالش های تربیت دینی در عصر جهانی شدن تعلیم و تربیت انجام شده است. تحقیق حاضر از نوع تحقیقات بنیادی نظری می باشد، روش انجام تحقیق نیز توصیفی-تحلیلی است. با توجه به اینکه روش گردآوری اطلاعات کتابخانه ای و ابزار جمع آوری اطلاعات فیش برداری است، و محقق اطلاعات را مورد تجزیه و تحلیل عقلایی قرار داده است، بنابراین روش تجزیه و تحلیل اطلاعات نیز روش کیفی می باشد. نتایج حاصل از این پژوهش بیانگر آن است که مفهوم جهانی شدن عبارت است از «فرایند فشرده‌گی فزاینده زمان و فضا که به واسطه آن مردم دنیا کم و بیش و به صورتی نسبتاً آگاهانه در جامعه جهانی واحد ادغام می شوند.» همچنین مفهوم تربیت دینی عبارت است از «مجموعه تدابیر و روش هایی که برای ایجاد، ابقاء و اکمال عقاید، اخلاق و اعمال دینی اتخاذ و اجرا می گردد.»

برخی از فرصت های جهانی شدن برای تربیت دینی عبارتند از: تسهیل شرایط داد و ستد فرهنگی، برابری فرصت ها در دستیابی به اطلاعات، حذف محدودیت های مکانی و زمانی از پیش پای انسان با تکیه بر روش های آموزشی جدید، ابداع روش های نوین در جهت انتقال محتوای تربیت دینی به دانش آموزان، فراهم شدن امکان بهره برداری از تجارب و دستاوردهای جهانی، افزایش تعداد مخاطبان دین و تربیت دینی با تکیه بر تکنولوژی اطلاعات، فراهم شدن عرصه مناسب برای تبادل افکار بشر.

برخی از تهدیدهای جهانی شدن برای تربیت دینی عبارتند از: ساخت زدایی، هجوم به تربیت دینی از طریق اشاعه سکولاریزاسیون، کم شدن نفوذ و اقتدار خانواده ها در تربیت فرزندان، از بین رفتن آموزه های دینی مطلق در صورت غلبه تربیت لیبرالیستی، بسط و گسترش هویت مجازی و ماشینی، سلطه تربیت رسانه ای، فقدان نظام تربیتی با خصیصه نظارت و داوری سیاسی و اخلاقی ملی و محلی.

واژگان کلیدی: جهانی شدن، تربیت دینی، چالش، فرصت، تهدید

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

فصل اول

کلیات تحقیق

۱-۱- مقدمه.....	۱
۲-۱- بیان مسئله.....	۳
۳-۱- اهمیت و ضرورت تحقیق.....	۶
۴-۱- اهداف تحقیق.....	۷
۵-۱- سوالات تحقیق.....	۸
۶-۱- تعریف واژگان و اصطلاحات تحقیق.....	۹

فصل دوم

مبانی نظری و پیشینه تحقیق

۱-۲- مقدمه.....	۱۳
۲-۲- مبانی نظری تحقیق.....	۱۳
۱-۲-۲- تاریخچه جهانی شدن.....	۱۳

- ۲۱ ۲-۲-۳- مراحل جهانی شدن.....
- ۲۶ ۳-۲-۳- رویکردهای جهانی شدن.....
- ۲۶ ۱-۳-۲-۲- رویکرد نظام جهانی.....
- ۲۷ ۲-۳-۲-۲- رویکرد فرهنگ جهانی.....
- ۲۷ ۳-۳-۲-۲- رویکرد جامعه جهانی.....
- ۲۸ ۴-۳-۲-۲- رویکرد سرمایه داری جهانی.....
- ۲۸ ۵-۳-۲-۲- رویکرد ایجابی.....
- ۲۹..... ۶-۳-۲-۲- رویکرد سلبی.....
- ۳۰ ۷-۳-۲-۲- رویکرد انتقادی.....
- ۳۳ ۴-۲-۲- دین و جهانی شدن.....
- ۴۱ ۵-۲-۲- بنیانگذار جهانی شدن.....
- ۴۸ ۶-۲-۲- جهانی شدن و تعلیم و تربیت.....
- ۵۵..... ۳-۲- پیشینه تحقیق.....
- ۵۵..... ۱-۳-۲- مروری مطالعات انجام گرفته در داخل کشور.....
- ۵۵ ۱-۳-۲- پایان نامه.....
- ۵۹ ۲-۱-۳-۲- مقاله.....
- ۷۰ ۳-۱-۳-۲- کتاب.....
- ۷۳..... ۲-۳-۲- مروری بر مطالعات انجام گرفته در خارج از کشور.....

فصل سوم

روش شناسی تحقیق

- ۱-۳- مقدمه ۷۶
- ۲-۳- نوع تحقیق ۷۶
- ۳-۳- روش تحقیق ۷۸
- ۴-۳- روش گردآوری اطلاعات ۷۸
- ۵-۳- روش تجزیه و تحلیل اطلاعات ۷۹

فصل چهارم

یافته های تحقیق

- ۱-۴- مقدمه ۸۲
- ۲-۴- مفهوم جهانی شدن چیست؟ ۸۳
- ۳-۴- علل و عوامل جهانی شدن کدامند؟ ۹۱
- ۴-۴- ابعاد جهانی شدن کدام اند؟ ۹۵
- ۵-۴- پیامدهای جهانی شدن کدام اند؟ ۱۱۰
- ۱-۵-۴- پیامدهای جهانی شدن در ابعاد چهارگانه ۱۱۰
- ۲-۵-۴- پیامدهای دینی و معنوی جهانی شدن ۱۱۹
- ۳-۵-۴- پیامدهای جهانی شدن تعلیم و تربیت ۱۲۷

- ۶-۴- مفهوم تربیت دینی چیست؟ ۱۳۵
- ۷-۴- اهداف تربیت دینی کدام اند؟ ۱۴۲
- ۸-۴- اصول تربیت دینی کدام اند؟ ۱۴۵
- ۹-۴- فرصت های فراوی تربیت دینی در عصر جهانی شدن کدام اند؟ ۱۴۹
- ۱۰-۴- تهدیدهای فراوی تربیت دینی در عصر جهانی شدن کدام اند؟ ۱۵۷

فصل پنجم

خلاصه و نتیجه گیری

- ۱-۵- مقدمه ۱۶۹
- ۲-۵- مروری بر مباحث و نتایج ۱۶۹
- ۳-۵- محدودیت های تحقیق ۱۸۲
- ۴-۵- پیشنهادها ۱۸۲
- ۱-۴-۵- پیشنهاد های کاربردی ۱۸۲
- ۲-۴-۵- پیشنهاد های پژوهشی ۱۸۴
- فهرست منابع ۱۸۶
- منابع فارسی ۱۸۶
- منابع انگلیسی ۱۹۶

فصل اول

کلیات تحقیق

1-1- مقدمه:

در این فصل بیان مسئله، اهمیت و ضرورت تحقیق، اهداف تحقیق، سوالات تحقیق، تعریف واژگان و اصطلاحات تحقیق، عنوان می‌گردد.

امروزه "جهانی شدن" به یک اصطلاح کاملاً رایج در رسانه‌ها، تجارت، اقتصاد، سیاست، و مجامع روشنفکری تبدیل شده است. استفاده گسترده از این واژه در رشته‌های مختلف علوم اجتماعی تعاریف و تعابیر متفاوتی از آن به دست می‌دهد اما نکته اساسی این است که این مفهوم به صورت یک واقعیت اجتناب‌ناپذیر درآمده است و به نظر می‌رسد که گریز از پیامدهای آن ناممکن باشد. از این رو شناخت ابعاد گوناگون اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی آن به ویژه در جامعه ما از ضرورتی اجتناب‌ناپذیر برخوردار است.

عده‌ای از اندیشمندان جهانی شدن را مرحله‌ای از تحولات جهان می‌دانند. این تحول به عنوان یک واقعیت طرفدارانی دارد که بیشتر بر جنبه‌های اقتصادی آن تأکید می‌ورزند، در حالی که مخالفان بر جنبه‌های فرهنگی آن تکیه می‌کنند. به رغم اختلاف نظر موجود، واقعیت این است که جهانی شدن نیز مانند بسیاری از تحولات دیگر تاریخی، هم پیامدهای مثبت دارد و هم پیامدهای منفی (واتررز، ترجمه مردانی گیوی و مریدی، ۱۳۷۹، ص ۵).

جهانی شدن در ظاهر امر یعنی ره سپردن تمامی جوامع به سوی جهانی وحدت یافته که در آن همه چیز در سطح جهانی مطرح و نگریسته می‌شود. اما در واقع جهانی شدن به معنای آزادی مطلق کسب و کار، برداشته شدن تمامی موانع برای جریان یافتن سهل و آسان سرمایه و نفوذ آن در تمامی عرصه‌ها و

حرکت روان اطلاعات، امور مالیه، خدمات و بالاخره تداخل فرهنگ ها آن هم به سوی یکسان شدگی و یکدستی است که تمامی این امور در مقیاسی جهانی رخ می دهد (ایران زاده، ۱۳۸۰، ص ۱۲۰).

جهانی شدن مرزها و هویت ها را کم رنگ تر می کند، به مردم، کالاها، اطلاعات، عادت ها، هنجارها و نهادها توجه می کند و به مرزها اجازه جابه جایی می دهد. از آن جا که نمی توان مرزهای نفوذ ناپذیری در مقابل اشاعه اندیشه ها و کالاها ایجاد کرد، بنابراین جهانی شدن در بلند مدت به هر حال استیلا خواهد یافت. پویای های مرزگشای جهانی شدن دقیقاً به این دلیل بارزتر می شود که طی دهه های گذشته گسترش فراوان امکانات، منافع و بازارها زمینه بالقوه رواج عالم گیر آن ها را فراهم ساخته است. انقلاب کشاورزی و بعد از آن دگرگونی های عصر صنعتی و فراصنعتی در شمار منافع اصلی تقویت کننده فرایند جهانی شدن هستند (عالی، ۱۳۸۲، ص ۳۰).

با توجه به ابعاد مختلف جهانی شدن و تغییرات اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی ناشی از آن کشورهای مختلف جهان برای سازگاری با تغییرات حاصل از روند جهانی شدن باید دست به ابتکار عمل بزنند. آن ها باید با پیش بینی ها و تخمین های خود برخورد با آسیب های احتمالی پیش رو را هر چه بیشتر کاهش داده و ورود به کوران جهانی شدن را تا حد امکان نرم و روان سازند. این سازگاری ها در سه سطح فراملی، ملی و فردی باید لحاظ شود. در سطح فراملی باید به توسعه یک نوع کنترل جهانی به منظور حل مسائل و مشکلات جهانی رو کرد؛ در سطح ملی دولت های محلی جایگاه و برنامه ویژه ای را باید داشته باشند و نهایتاً در سطح فردی می بایست توجه داشت که مشکلات موجود دارای همبستگی بالایی با آموزش و پرورش هستند. به بیان دیگر آسیب های فردی جهانی شدن ناشی

از نداشتن موانع آموزشی کافی و نیز نداشتن آگاهی و دانش لازم برای راه حل های بالا بردن امنیت فردی است (سلیمی، ۱۳۷۹، ص ۸۶).

۱-۲- بیان مسئله

"جهانی شدن" پدیده ای است که در ادبیات معاصر جهان جایگاه ویژه ای یافته و اندیشه ها و نظرات بسیاری را به خود معطوف داشته است.

جهانی شدن به مجموعه ای از دگرگونی ها اطلاق می شود که نه تنها عرصه های سیاست و اقتصاد، بلکه علم، فرهنگ و شیوه ی زندگی را نیز دگرگون می سازد. زنجیره ای از دگرگونی ها که عرصه های گوناگون فرهنگ، سیاست و اقتصاد کشورهای جهان را در بر گرفته و روابط متنوع و متقابلی میان واحدهای مستقل ملی برقرار ساخته است.

در خصوص تأثیرات جهانی شدن و پیامدهای آن در کشورهای پیشرفته و در حال توسعه، مطالعات، پیش بینی ها، دیدگاه ها و نظریه های گوناگونی ارائه شده است. از جمله زمینه هایی که بسیار تحت تأثیر فرایندهای جهانی شدن قرار دارد نظام های آموزشی در سطح جهانی، ملی و محلی است (مهرعلیزاده، ۱۳۸۳، ص ۹).

بنابراین جهانی شدن به عنوان یک فرایند گریزناپذیر در قرن بیست و یکم در ابعاد چندگانه خود (اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی) آموزش و پرورش را نیز دستخوش تغییر و تحول می نماید. از این رو شناسائی ویژگی ها و آثار این فرایند بر آموزش و پرورش (و به عبارتی جهانی شدن تعلیم و تربیت) یکی از وظایف اصلی هر نظام تعلیم و تربیتی و از جمله نظام تعلیم و تربیت ایران می باشد.

در این میان می توان به پیامدهای اقتصادی جهانی شدن برای نظام آموزش و پرورش از جمله توجه بیشتر بر آموزش های فنی و حرفه ای و استفاده ی بیشتر از تکنولوژی اطلاعات و پیامدهای بعد سیاسی جهانی شدن از جمله کم رنگ شدن نظارت و تسلط دولت و حکومت بر نظام تعلیم و تربیت و پیامدهای بعد فرهنگی جهانی شدن، از جمله کم رنگ شدن ویژگی های بومی و به مخاطره افتادن هویت ملی و ارزش های دینی در برنامه های درسی مدارس اشاره کرد. از طرفی می توان به برقراری ارتباطات فرهنگی بیشتر و شناخت سایر فرهنگ ها به عنوان فرصت های پیش روی تعلیم و تربیت اشاره کرد. بنابراین دیدگاه، جهانی شدن فرصت ها و چالش هایی را برای نظام تعلیم و تربیت به طور عام و برای ایران به طور خاص پدید می آورد که با بهره گیری از این فرصت ها و با شناخت بهتر چالش ها می توان به حفظ میراث های فرهنگی و اعتلای نظام تعلیم و تربیت در راستای جهانی شدن پرداخت (عالی، ۱۳۸۲، ص ۴۵).

همان گونه که بیان شد جهانی شدن در تمام زمینه ها از جمله در تعلیم و تربیت نفوذ کرده و تاثیر خود را می گذارد. تعلیم تربیت خود دارای مقوله ها و مجموعه های متعددی است که جهانی شدن بر هر کدام از این مقوله ها اثر ویژه ای می گذارد. یکی از این مقوله های بسیار مهم در کشور اسلامی چون ایران، تربیت دینی است.

از آن جا که اکثریت قریب به اتفاق جمعیت کشور ما مسلمان و حکومت آن نیز اسلامی است، یکی از وظایف اصلی آموزش و پرورش اهتمام به تربیت دینی نسل جدید است (میرزارضی، ۱۳۸۵، ص ۵۵). در روایاتی که از معصومان به ما رسیده است بر مسئولیت دینی تصریح شده است. امام سجاد در رساله حقوق در مورد حقوق و مسئولیت های والدین می فرماید؛ "... بدان که تو مسئول نیکو تربیت کردن

فرزند خود و راهنمایی او به سوی خدا و کمک کردن او برای اطاعت از خدا هستی^۱ (مجلسی، بی تا، ج ۷۱، ص ۶).

همچنین پیامبر اکرم (ص) هنگام اعزام حاکمان به شهرهای تازه مسلمان شده بر آنان دستور می داد به تربیت دینی مردم همت گمارند. در سفارشات پیامبر به معاذ، هنگامی که او را حاکم یمن کرد، آمده است: "ای معاذ کتاب خدا را به آنان بیاموز و آنان را بر اخلاق نیکو، خوب تربیت کن"^۲ (مجلسی، بی تا، ج ۷۴، ص ۱۲۸).

امام خمینی نیز بر تربیت دینی تاکید و در مناسبت های مختلف به این مهم پرداخته است. به عنوان نمونه در دیدار با جمعی از معلمان ایشان فرموده اند: "توجه داشته باشید که بچه هایی که پیش شما هستند تربیت دینی شوند." (۱۳۷۱، ج ۸، ص ۹۲).

تمام این موارد نشانگر تاکید بزرگان و پیشوایان دینی و اسلامی بر تربیت دینی است، چرا که کشور اسلامی باید تمام هم و غم خود را بر تربیت اسلامی و دینی کودکان و نوجوانان بگذارد.

از آن جا که اساس عالم بر تعلیم و تربیت قرار گرفته است و تربیت انسان در رأس همه امور قرار دارد و از آن جایی که در مکتب اسلام به تربیت دینی بهای بسیاری داده می شود، سوال این است که "چالش های تربیت دینی در عصر جهانی شدن تعلیم و تربیت کدام اند؟"

^۱ ... انک مسوول عمالیه به من حسن الادب و الدلاله علی ربه - عزوجل - و المعونه علی طاعه.

^۲ ... یا معاذ علمهم کتاب الله و احسن ادبهم علی اخلاق الصالحه.

۱-۳- اهمیت و ضرورت تحقیق:

جهانی شدن به عنوان پدیده ای مهم و نوظهور که دارای ابعاد گوناگون فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و سیاسی است، همه ی ساختارهای فرهنگی و اجتماعی را تحت تأثیر قرار داده و به صورت اجتناب ناپذیر ادیان و فرهنگ های همه ی جوامع را دچار چالش نموده است. رویارویی معقول با این پدیده جهانی و فراگیر، مستلزم شناخت واقع بینانه ی ماهیت، مبانی و اقتضائات این فرایند است و با توجه به تأثیر آن بر وضعیت فرهنگ ها و ادیان، این مسئله برای جوامع اسلامی نیز به عنوان یکی از مهم ترین مسائل دینی، اجتماعی و فرهنگی به شمار می آید (نکویی سامانی، ۱۳۸۶، ص ۱۸).

تحقیق حاضر که درصدد " بررسی چالش های تربیت دینی در عصر جهانی شدن تعلیم و تربیت " می باشد، از چند بعد دارای اهمیت برای بررسی است؛

۱- ما در عصری زندگی می کنیم که خواه نا خواه به سمت جهانی شدن پیش می رویم و جهانی شدن به عنوان یک فرایند گریز ناپذیر در قرن بیست و یکم در ابعاد چندگانه خود یعنی ؛ اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی، آموزش و پرورش را نیز دستخوش تغییر و تحول می نماید. از این رو شناسایی ویژگی ها و آثار این فرایند بر آموزش و پرورش از وظایف اصلی نظام تعلیم و تربیت است (عالی، ۱۳۸۲، ص ۲۳).

۲- از آن جا که اکثریت قریب به اتفاق جمعیت کشور ما مسلمان و حکومت آن نیز اسلامی است، یکی از وظایف اصلی آموزش و پرورش اهتمام به تربیت دینی نسل جدید است (میرزارضی، ۱۳۸۵، ص ۱۱۲). تربیت دینی در کشور ما از جمله مسائل محوری تعلیم و تربیت است و تمام مسئولین به این امر مهم توجه ویژه ای دارند. از آن جا که جهانی شدن بر تمام جوانب تعلیم و تربیت تاثیر گذار است، تحقیقی که به بررسی تاثیر جهانی شدن بر تربیت دینی پردازد مسلما راه گشا و شفاف کننده ی بسیاری از مسائل مرتبط با جهانی شدن و تربیت دینی است.

۳- تحقیقاتی که در زمینه جهانی شدن صورت گرفته است، به بررسی تاثیر جهانی شدن بر مسائل مختلف مانند، آموزش و پرورش (به طور کلی)، مسائل زنان، سیاست، اقتصاد و... صورت گرفته است، اما تحقیقی که به بررسی تاثیر جهانی شدن بر تربیت دینی به طور خاص پردازد بسیار کم دیده می شود. لذا چون کشور ما کشوری اسلامی است و تربیت دینی از مقوله های مهم در آموزش کشور به شمار می رود، تحقیق حاضر ضروری به نظر می رسد.

۱-۴- اهداف تحقیق:

الف- هدف کلی:

"بررسی چالش های تربیت دینی در عصر جهانی شدن تعلیم و تربیت"

ب- اهداف ویژه:

۱- "بررسی مفهوم جهانی شدن"

۲- "بررسی علل و عوامل جهانی شدن"

- ۳- " بررسی ابعاد جهانی شدن "
- ۴- " بررسی پیامدهای جهانی شدن "
- ۵- " بررسی مفهوم تربیت دینی "
- ۶- " بررسی اهداف تربیت دینی "
- ۷- " بررسی اصول تربیت دینی "
- ۸- " بررسی فرصت های فرا روی تربیت دینی در عصر جهانی شدن تعلیم و تربیت "
- ۹- " بررسی تهدیدهای فرا روی تربیت دینی در عصر جهانی شدن تعلیم و تربیت "

۱-۵- سوالات تحقیق:

الف- سوال اصلی:

" چالش های تربیت دینی در عصر جهانی شدن تعلیم و تربیت کدام اند؟ "

ب- سوالات فرعی:

- ۱- مفهوم جهانی شدن چیست؟
- ۲- علل و عوامل جهانی شدن کدام اند؟
- ۳- ابعاد جهانی شدن کدام اند؟
- ۴- پیامدهای جهانی شدن کدام اند؟
- ۵- مفهوم تربیت دینی چیست؟
- ۶- اهداف تربیت دینی کدام اند؟
- ۷- اصول تربیت دینی کدام اند؟

۸- فرصت های فرا روی تربیت دینی در عصر جهانی شدن تعلیم و تربیت کدام اند؟

۹- تهدیدهای فرا روی تربیت دینی در عصر جهانی شدن تعلیم و تربیت کدام اند؟

۱-۶- تعریف واژگان:

- جهانی شدن^۱:

جهانی شدن به معنای جهانی سازی، جهان گرایی، و جهان شمولی است. به طور کلی ریشه آن از واژه

golobal است که به معنای زیر به کار می رود:

۱. گرد مثل توپ و شکل کره

۲. هر چیز عام، کلی و جهانشمول که معنای *Tatal* را افاده کند.

۳. همه مقوله های فراگیر که شامل تمام کره زمین باشد (نکویی سامانی، ۱۳۸۶، ص ۱۸).

جهانی شدن فرایند کوتاه کردن فاصله ها، تغییر در تجارب زمانی و ارائه امور با ماهیت جهانی است.

به عبارت دیگر هر گونه رویداد فنی، روانشناختی، اجتماعی، اقتصادی یا سیاسی که گستردگی منافع

و رویه ها را ورای قلمروهای جا افتاده تقویت نماید، جهانی شدن می دانند که با این ملاحظات می

توان جهانی شدن را از واژه هایی چون یکپارچگی جهانی، عمومیت، غربی سازی و محلی کردن

متمایز دانست (میرزارضی، ۱۳۸۶، ص ۲۹).

1. globalization

- تربیت دینی^۱ :

دایره المعارف بین المللی تربیت دینی را چنین تعریف می کند " تدریس منظم و برنامه ریزی شده که هدف آن دستیابی فرد به اعتقادات خود درباره وجود خداوند، حقیقت جهان هستی و زندگی و ارتباط انسان با پروردگارش است "(تهامی زرنندی، ۱۳۸۷، ص ۱۵).

در تعریف دیگری آمده است:

" مجموعه تدابیر و روش هایی که برای ایجاد، ابقاء و اکمال عقاید، اخلاق و اعمال دینی اتخاذ و اجرا می گردد "(بهشتی، ۱۳۸۸، ص ۱۶۹).

- چالش^۲ :

چالش به " وضعیت و پدیده ای جدید و دشوار که مواجهه با آن تلاشی سخت و تعیین کننده را ایجاب می کند " اطلاق می شود و در حالت مصدری به معنی " زیر سوال کشیدن و ایجاد تردید در امری است از جنبه حقیقت، ارزش یا قدرت و توان آن. " در تعریف صریح تر و دقیق تر از چالش می توان گفت " شرایط و وضعیت جدیدی که مسیر آینده جامعه را از بیرون مورد هجوم قرار داده، حفظ تعادل آن را دچار مشکل و مستلزم تلاشی سخت و سرنوشت ساز می سازد " (ذوعلم، ۱۳۸۴، ص ۳۵).

۱ religious education

۲ challenge